

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Наталія Коляда,

канд. психол. наук

старший викладач кафедри психології, політології

та соціокультурних технологій

Сумського державного університету

Родіон Гутник,

студент Сумського державного університету

САМООЦІНКА У ЮНАКІВ ІЗ РІЗНИМ РІВНЕМ КОНФОРМНОСТІ

Актуальність теми. На сьогоднішній день самооцінка є важливим і актуальним розділом психологічних досліджень. Даний феномен має значний вплив на життєдіяльність особистості у всіх сферах її життя. Самооцінка є одним з ключових факторів, який вирішує як людина буде взаємодіяти із оточуючим її соціумом. Відомо, що від впевненості особистості в своїх власних силах залежить її психологічне здоров'я та успішність у всіх галузях життєдіяльності. Крім того існує багато підходів, згідно яких самооцінка має різне трактування і методи дослідження.

Феномен самооцінки досліджували багато вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: А. Адлер, З. Фрейд, К. Левін, А. Маслоу, Ф. Франкл, Д. Уотсон, С. Кросс, М. Кляйн, Р. Ленг, Р. Берис, Б. Ананьєв, С. Рубіншейн та ін.

Однак попри велику кількість досліджень феномену самооцінки вплив конформної поведінки на її формування досліджений недостатньо, що і зумовило вибір даної теми дослідження.

Метою дослідження є визначення рівня самооцінки та конформності осіб юнацького вікового періоду з подальшим аналізом отриманої інформації, ціллю якого є виявлення тенденції до змін в самооцінці в залежності від рівня конформності.

Згідно мети висунуто наступні **завдання дослідження**:

1. Визначити теоретичні засади вивчення самооцінки та конформності

особистості.

2. Експериментально дослідити рівні самооцінки та конформності особистості.

Основні результати та висновки дослідження, їх цінність. Вперше термін «самооцінка» ввів в науковий вжиток психолог В. Джеймс. Він одним з перших почав досліджувати внутрішній світ особистості. На думку В. Джеймса, самооцінка є елементом створеної структури особистості, яка складається з трьох частин: складові елементи самооцінки, відчуття, емоції та вчинки, які були обумовлені даними елементами особистості [4].

Згідно теорії операційного навчання Б. Скіннера, уявлення людини про себе – це її досвід взаємодії із навколишнім середовищем. Тобто якщо досвід буде позитивним, то поведінка повториться, а якщо негативним – ні. Цей досвід і впливає на уявлення людини про себе [1].

Внесли свій вклад в розвиток поняття «самооцінка» й українські вчені – Ю. В. Козерук та Я. О. Євсейчик. Згідно їх теорії самооцінка може бути актуальною (вже досягнуто) та потенційною (те, на що здатна людина). Вона може бути високою та низькою, може розрізнятися за ступенем стійкості, самостійності, критичності. Людина може занижувати або завищувати свої досягнення [5].

У той же час в роботі Н. А. Лебедевої зазначається, що самооцінка – це впевненість у здатності досягати цілей, мети, задач, які ставить перед собою людина. Вона схвалюється особистістю та є суб'єктивною. Самооцінка відображає те, як на базовому психологічному рівні себе оцінює індивід [3].

Такі науковці, як С. Бене та Н. Липка, мали думку, що «Я – концепція» та самооцінка є двома різними поняттями. З їх точки зору «Я – концепція» – це сприйняття себе з точки зору особистих якостей та ролей, які виконує чи втілює особистість [3].

Отже, проаналізувавши літературні джерела ми можемо зробити висновок, що поняття самооцінки не є конкретно визначеним і має різні теорії щодо пояснення даного феномену. Однак для якісної обробки даних варто

також проаналізувати літературні джерела, щодо конформної поведінки.

Розуміння конформності на сьогоднішній день набуває все більшої актуальності. Глумачення цього поняття можна зустріти в різних наукових роботах., але визначення часто суперечать одне одному. Це пояснюється тим, що конформність досліджується одночасно в таких науках, як соціологія, психологія, філософія, соціальна психологія та ін.

Початок досліджень конформної поведінки поклав дослідник С. Аш, згідно з працями якого конформність – це можливість індивіда змінити свою думку під тиском колективу, прийняти точку зору, яку висловила більшість [2].

Щодо розуміння феномену конформності існує два різних підходи. Згідно першого підходу дана риса є виключно негативною і виявляється як підпорядкування особистості соціуму. У той же час другий підхід характеризується тим, що конформність навпаки є засобом адаптації людини до суспільства.

Дослідженням конформності займалися й українські вчені. Так, В. Калошин в своїй роботі зазначає, що конформність свідомо спрямована на те, щоб досягти мети не створюючи собі зайвих труднощів під час спілкування. Варто зауважити, що на думку психіатра А. Личко, конформність – це окрема акцентуація характеру особистості. Науковець наголошував на тому, що існування акцентуації характеру демонструє бездумне і тотальне підкорення всім авторитетам та живе згідно життєвого кредо «бути як всі» [3].

Оскільки самооцінка і рівень конформності значною мірою впливають на функціонування і соціалізацію особистості, які мають надзвичайно важливе значення особливо в юнацькому віці, нами було вирішено обрати темою цього дослідження саме: «Самооцінка у юнаків із різним рівнем конформності».

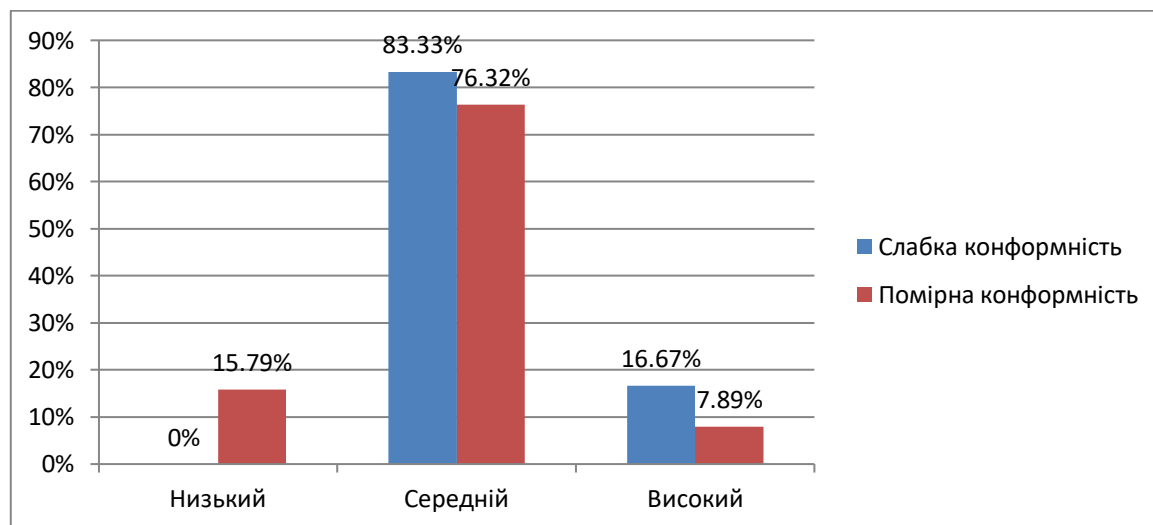
Дослідження було проведено нами в 2022 році. Опитування проводилося за допомогою платформи «Google форми». Загалом у дослідженні взяли участь 44 особи з Сумського Державного Університету, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та Національного університету «Полтавська політехніка» імені Ю. Кондратюка. З них 79,55%

відносяться до жіночої статі та 20,45% до чоловічої статі.

Серед методичного матеріалу нами було використано методику «Визначення рівня самооцінки» С.В. Ковальова та методику «Конформність-навіюваність» за авторством С.В. Клаучеком та В.В. Деларю.

Згідно отриманих результатів, встановлено, що середній рівень самооцінки є абсолютно домінуючим над іншими і має 77,27% серед опитаних. Менш чисельними виявився низький (13,64%) та високий рівень (9,09%) самооцінки юнаків і юначок з різних закладів вищої освіти.

Згідно аналізу отриманих результатів дослідження встановлено, що домінуючим рівнем конформності виявився середній, який визначено у абсолютної більшості (86,36%) досліджуваних. Слабкий рівень конформності виявився менш кількісним та зустрічається лише у 13,64% респондентів. Водночас високого рівня не було виявлено взагалі.

Рисунок 1. Рівні самооцінки досліджуваних в залежності від рівня конформності (%)

На основі отриманих результатів опитування нами вирішено було провести порівняння, щоб визначити чи наявна тенденція до зміни самооцінки в залежності від рівня конформності. Так, на рис. 1 показано встановлений рівень самооцінки юнаків і юначок залежно від рівня їх конформності.

Встановлено, що низький рівень самооцінки виявився відсутній при слабкому рівні конформності і наявний лише при помірному рівні (15,79%). Якщо подивитися на середній рівень, то можна спостерігати обернений

результат: середній рівень самооцінки при слабкому рівні конформності починає проявлятися частіше, ніж при помірній самооцінці (83,33% при слабкому проти 76,32% при помірному). Виявлена нами тенденція прослідковується і з високим рівнем самооцінки. Різниця починає рости на користь слабкої конформності. При даному рівні самооцінки слабкий рівень конформності зустрічається у 16.67%, коли ж помірний лише у 7,89% досліджуваних юнаків.

Отже, в результаті аналізу отриманих результатів дослідження можна зробити висновок, що юнаки з високим рівнем самооцінки будуть мати низький рівень конформності. За нашими результатами, у осіб з низькою самооцінкою відсутня слабка конформність. Водночас її відсоток відносно помірної конформності збільшувався разом зі збільшенням рівня самооцінки досліджуваного. Таким чином, дані результати можуть стати основою подальших більш широких досліджень з виявлення впливу даних феноменів один на одного.

Список використаних джерел:

1. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2011. 112 с. URL: <https://cutt.ly/oMwQiWs> (дата звернення: 30.10.2022).
2. Корнєв М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія : підручник. К. 2006. 236–248 с. URL: <https://cutt.ly/pMqHqFc> (дата звернення: 28.10.2022).
3. Лебедева Н.А. Основні підходи до поняття самооцінки: класичні зарубіжні теорії. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* № 53. С. 233–237. URL: <https://cutt.ly/KN9MfXA> (дата звернення: 21.10.2022).
4. Смітанка В. Психологічний аналіз самооцінки у наукових дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених. *Зб. наукових праць Уманського державного педагогічного університету "Наука. Освіта. Молодь"*. 2016. Т. 2. С. 168–170. URL: <https://cutt.ly/dN9CuNJ> (дата звернення: 21.10.2022).

5. Стадник Г., Горова І. Дослідження теоретичних підходів визначення самооцінки у психології. Наукові пошуки : Зб. наук. пр. молодих уч. / ред. А. Сбруєва. 9-те вид. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. С. 261-264. URL: <https://cutt.ly/BN9MQfj> (дата звернення: 23.10.2022).

Nina Maliovana,

Ph.D., Senior Lecturer of Foreign Language department

Sumy State University

Paraskovia Sahno,

Senior Lecturer of Psychology,

Political Science and Socio-Cultural Technologies department

Sumy State University

Yuliia Skoropys,

graduate student of Sumy State University

THE PECULIARITIES OF THE PEOPLE'S BEHAVIOR SINCE EARLY ADULTHOOD DUE TO THE SOCIAL RESTRICTIONS' CONDITIONS

Relevance of research. Everyone faces difficulties on his/her life path. The life of a modern person is full of complex situations related to the choice of an adequate way to solve various life difficulties, psychological problems and conflicts with others, as well as with the settlement of possible crises, restrictions in society during quarantine, martial condition.

However, the question of whether there is a connection between age-related changes and the growth of effectiveness and maturity of coping-strategies remains open. At the moment in science, according to T. L. Kriukova, there are two distinct points of view on this issue [4]. Some authors (K. Jung, E. Erikson, etc.) adhere to the position according to which coping develops with age, just like personality, reaching its peak by the period of maturity [6, 9]. Nowadays, the study of mechanisms or